

Родина ГР і пролактину (соматомаотропіни)

- Соматотропний гормон = соматотропін = гормон росту = СТГ, ГР
- Пролактин

Гормон росту (ГР)

- відкритий Г.М.Івенсом і Дж.А.Лонгом (1921), отриманий в чистому вигляді через 35 років
- одноланцюговий пептид, містить 191 амінокислотний залишок з 2 дисульфідними містками
- синтезується соматотрофами аденогіпофізу
- характеризується **високою видовою специфічністю** — у клітинах людини активним є тільки власний гормон росту або гормон людиноподібних приматів

Гормон росту (ГР)

Виділяється імпульсно, за добу 4-10 коротких періодів високої секреції

при:

- Фізичних зусиллях
- Стресі
- Гіпоглікемії
- Повільнохвильовій фазі сну
- Прийомі АК в їжу (аргінін)
- Дії пірогенів (травма)

Гормон росту (ГР)

Регуляція виділення

Стимулюють:

- Соматоліберин
- Тироліберин
- β -ендорфін
- Серотонін
- Норадреналін
- Ацетилхолін
- Естрогени
- Вазопресин
- Глюкагон
- Грелін

Пригнічують:

- Соматостатин
- Інсуліноподібний фактор
росту-1 (ІФР-1)
- Гіперглікемія
- Адреналін
- Неестерифіковані жирні
кислоти
- Прогестини

Гормон росту (ГР)

Фізіологічні ефекти:

- регуляція лінійного росту організму
- стимулює диференціацію і ріст тканин
- сприяє росту скелета і збільшенню маси внутрішніх органів та розмірів тіла

Найбільш чутливою до ГР є хрящова тканина, особливо в епіфізарній ділянці трубчастих кісток

- активує процеси проліферації, синтез колагену і мукополісахаридів. Це зумовлює ріст кісток і всього скелета у довжину
- стимулює поглинання амінокислот тканинами
- має виражену анаболічну дію — підсилює синтез ДНК, РНК і білків у багатьох тканинах і забезпечує позитивний азотистий баланс

У дітей раннього віку анаболічна дія ГР поєднується з мітогенною

- діє протилежно до інсуліну на обмін вуглеводів: його введення викликає гіперглікемію, зумовлену посиленням глюконеогенезу в печінці та зниженням периферичної утилізації глюкози (*контрінсулярна дія*)
- викликає мобілізацію ліпідів у жировій тканині, підвищує вміст вільних карбонових кислот у крові та їх окиснення в печінці
- сполучається з лактогенними рецепторами і має певні властивості пролактину
- регулює функціонування і розвиток імунної системи
- модулює настрій і поведінку

Гормон росту (ГР)

Дія ГР опосередкована

- **Власні рецептори**
соматомаотрофного типу
(родина цитокінових
рецепторів)

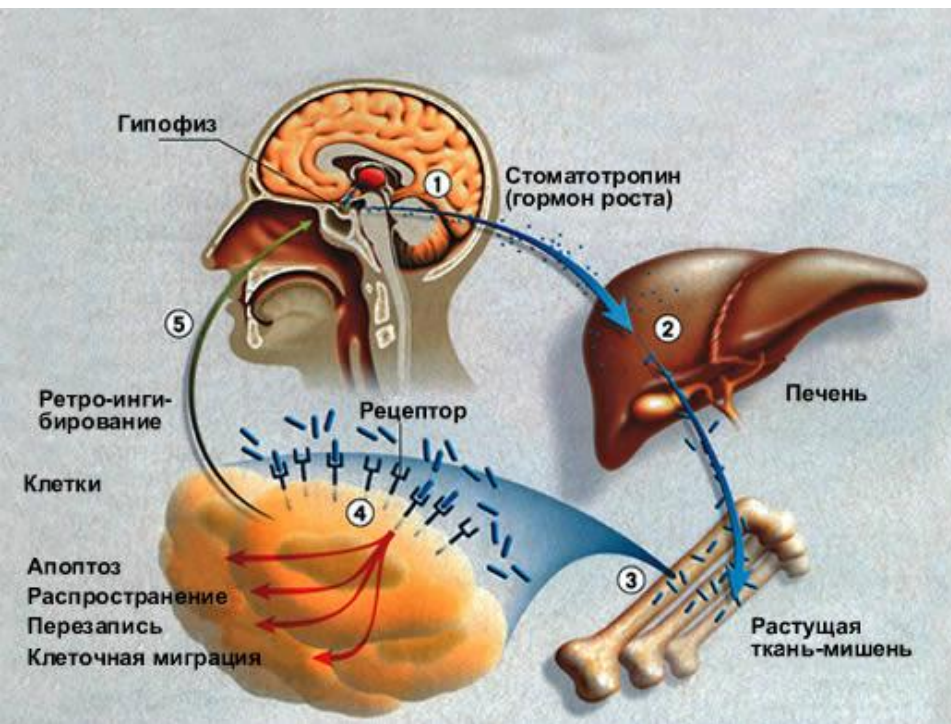
- **Інсуліноподібні фактори росту (ІФР) = соматомедини:**

■ Інсуліноподібний фактор росту-I (ІФР-I) = **соматомедин С**;

■ Інсуліноподібний фактор росту-II (ІФР-II) = **соматомедин А**;

■ **Соматомедин В**;

■ **Інсулін**

Порушення функціонування системи ГР-соматомедини

- **Постпубертатне пригнічення продукції ГР**
— проявів практично немає
  - **Гіпофізарний нанізм** — гальмування росту (на 2-4 році) внаслідок дефіциту продукції ГР
-

Гіпофізарний нанізм - гальмування росту (на 2-4 році) внаслідок дефіциту продукції ГР

18-річна Джоті Амдже (62,8 см) Книга рекордів Гіннеса

Дефіцит соматомедину С – африканські пігмеї

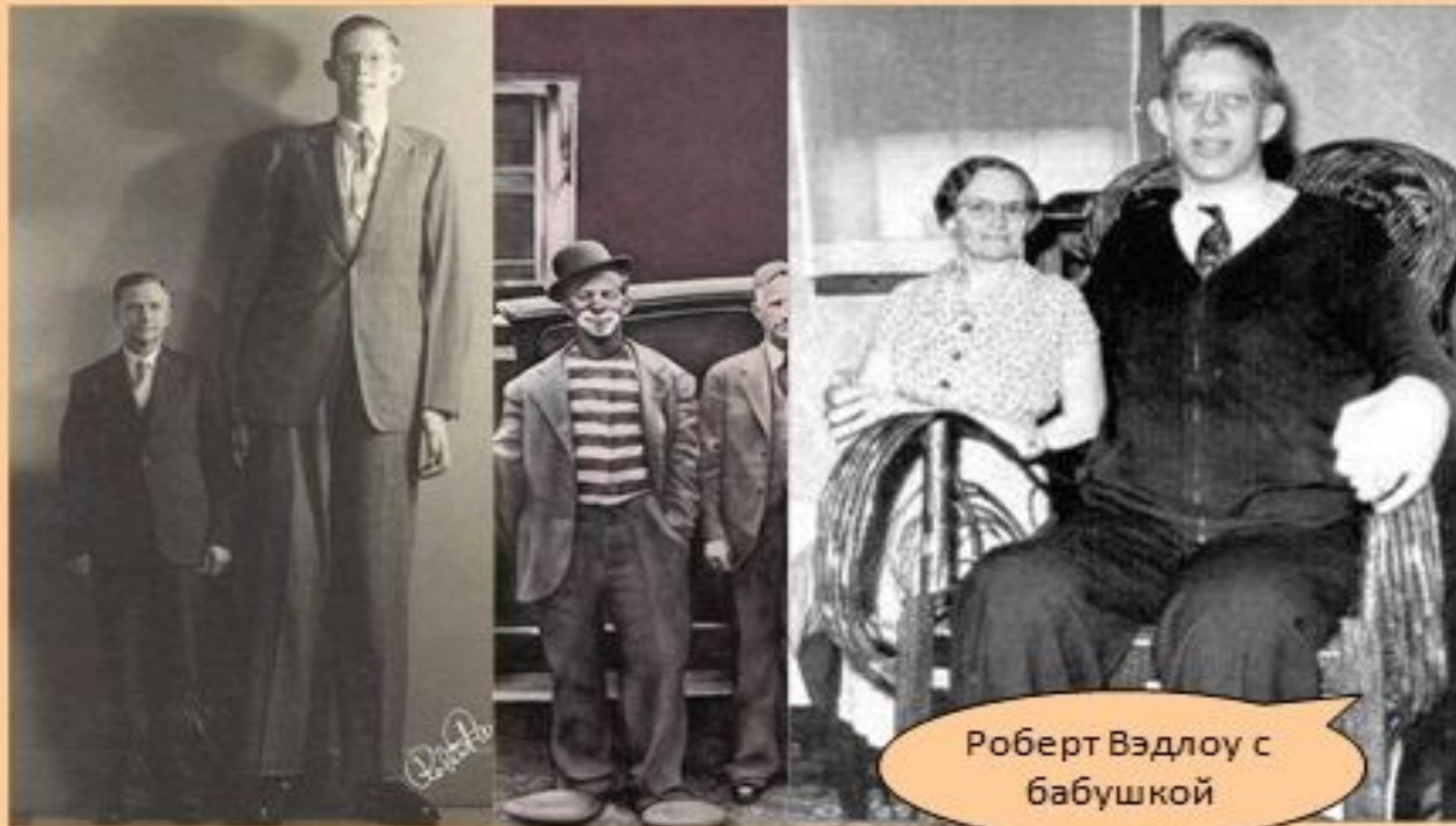
Синдром Ларона – нечутливість рецепторів до ГР у всьому організмі

Еквадорські “гноми”

Гормон росту (ГР)

Рост Роберта Вэдлоу составлял 2м74см. Это заболевание и привело к быстрой кончине, т.к. кровь плохо циркулировала по его телу и в последние годы жизни он вынужден был пользоваться костылями. Молодой человек отличался весьма спокойным и дружелюбным характером.

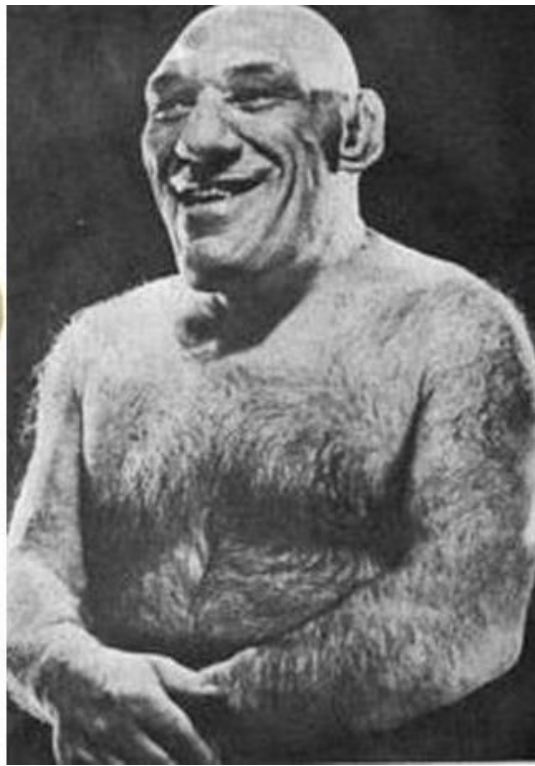

Роберт Вэдлоу с бабушкой

Гіпофізарний гігантизм

Акромегалія

Легендарный боксер Морис Тилле

Пролактин (ПРА, лактотропний гормон, лактогенний гормон, мамотропний гормон)

Основний орган-мішень - молочні залози.

Фізіологічні ефекти:

- **Необхідний для здійснення лактації:**
  - Симулює ріст і розвиток молочних залоз, секрецію молока
  - Симулює синтез компонентів молока
  - Підвищує секрецію молозива, сприяє дозріванню молозива, перетворенню молозива в зріле молоко
- **Симулює секреторну активність жовтого тіла**
- **Анаболічний регулятор (імунна система)**
- **Симулює ріст, індуктор вторинних статевих ознак**
- **Еритропоетична дія**
- **Ліпогенетична дія (жирова тканина)**
- **Симулює ріст волосся, розвиток сальних залоз**
- **Фізіологічний інгібітор вивільнення гонадоліберинів, ФСГ і ЛГ, статевих гормонів**
- **Впливає на поведінку (“гормон материнської любові”)**

Регуляція виділення

Стимулюють:

- Сання
- Гіпоталамічний ВІП
- Гіпофізарний ВІП
- Тироліберин
- Опіати
- Гонадотропіни
- Естрогени
- Окситоцин
- Нейротензин
- Стресс

Пригнічують:

- Дофамін
- Соматостатин
- ГАМК

Порушення

- Гіперпролактинемія — вторинний гіпогонадизм — аменорея, безпліддя, фригідність, макромастія, галакторея.
- Зниження рівня ПРЛ — синдром Шихана
переношена вагітність